

GANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1903-ko Agorrilla-ren
30ⁿEuskalerrian, iru peseta urtean.—Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur chiki bat.1903-ko Agorrilla-ren
30ⁿ

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tenderia) 19—Jaun José Astuy-renean.

Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tivoli, letra B, 2.º derecha.

OARKERA

Albistarichu onen kontuguitzea bear dan leguez eroaleko erregutulen deutsegu suskritoreai saiatu daitezela aibat lasterren ordaintzeko edo pagatzeko aurtengo euspen edo suskriizioa.

Zuzen gugana, bai GIRO MUTUO-tik edo bai beste bide batez, bialtzea ondo ez jatorkionak eguin leike zereguin an, urietan daukaguzan suskriizio-baitaillakaz.

Oneri bere erregutulen deutsegu al izanez, garbitu daiezala euren kontuak aibat lasterren.

OKER ZUZENGARRIA

Lengo baten esaten euskun jaun euskalzale agurgarri batek:—Gogorregui zabizela uste dot IBAIZABAL-ekuak abadeakaz, oneek uri askotan elizako bederatziurrenak erderaz eguiten dabezalako; sarritan darabizue zigorra itsuak bazintzateke leguez, joten dozuezala zeuen adiskideak eta euskerea maite maiterik daukeenak, beragaitik sutasun edo entusiasmo gueieneko abade gazteak; oneek pozarren eguingo leukeez euskeraz elizako zereguin orreek, baiña aurkituten dira askotan edo gueienetan euskeraz eztaukelagaz bederatziurrenik.

Onez ganera, guro beste adiskide batek bere esan euskun, bere erriko abade gazte batzuk deskeilla egozala gugaz, gauza beragaitik.

Alde batera, atsakabetu guinduzan ori jakiteak, abade gazteen artean euskalzaletasuna bizi-bizirik dagoala dakigulako, ta beraz, eztauko ondo euren sutasuna otzitate; baiña beste aldera, poztu guñean, bada zirika-deari erantzuten deutan gorputza bizirik dago.

Deskeilla orreri erantzun bearrean aurkituten gara.

Au eguiten dagoan onek eztauko jakituririk elizarako bear direan irakurgaiak bere burutik atarateko; berak eguin daiken bakarra da, erderaz dagoana euskeratutea; ta orretarako beti dago guertu.

Baiña IBAIZABAL-ek badaukaz abade euskalzaleak eta jakintsuak eta ikastunak bere adiskideen artean,

eta oneek uste dogu eleukela atzerapenarik eukiko, Jaungoikoaren gorapen da arimen onerako izango litzakezan eliz-irakurgaiak eguiteko. Eleukela diñogu eurakaz kontau barik irakurkizun au eguiten diardugulako; baiña ziurtzat daukagu, alan bere, euren laguntasuna.

Beraz, bederatziurrenak eta beste onerazpen edo deboziñoak euskalerrietan euskeraz ez eguiteko, zio edo motiboa bada esan dana, erraz zuzendu leike, ta eskamenari icharoten guertzen gara.

Daukaguzan lanai beste bat ganera ezartea izango da, baiña ezta ardua; lagunduko dau guro Jaunak guztitara, Bere ume euskaldunen arimen onerako dan arazo onetan.

BLOA.

AUNTZA LARRERA

Euskal Biursari denai donkitua

Baserri eder bat, aita utzia, berea zuben. Sero zabalak, baso bikainak, mendi galantak; sagasti oparotiak. Ikulluba bei guizenez, chal guri-guriz eta zekor mardulez bete. Artalde ugaria larrean, naiño arkume ta gazta saltzeko, eta aari talkalari aundi bat eehean, ardua edaten zekiena. Gañera esan oi zan, bazubela lakari bat urre, eta berak ere etzuban ukatzen. Bi morroi baserri-lanetarako eta artzai bat, irurak zein baño zein languillegoak, eta itzero, jauna ta beori esaten ziotenak. ¡Bearko! Inguruko auzotarrak (bere maiztarrak batzuben) denak berorika itzeguiten zioten, aserretu etzediñ. Etzion inori dirurik prestatzen, baña zan konseju emalle izugarria. Berrogei ta amar urte zituben, eta ezkongai zegoan. Echeko-andretzat zeukan, irurogei urteko izeba neska zar bat zeñak egunaren erdia pasatzen zuan errezatzen, eta beste erdia errietan. Martolo jauna deitzen zitzaion guizon oni.

**

Inguruko baserririk charrenetako batean bizi ban, Borda izendatzen zan guizon argui bat, berrogei urtekoa, bere emazte Opattoni, lau seme eta iru alaba alaien lagunkidan. Borda au zan bersolari onenetako bat, eta bizi zan chit arrote, bañan kon-

tentu eta aleguere. Etzan eskatzallea; miñ ematen zion inor beartzeak; etzuben nai emallearen mende jartzea bere libretasuna. Au babarrik zan, ingurumari artan, eehealdeko nagusiarri, Martolo jaunari, zu-ka itzeguiten zionik. Egun batez, otabar batzuek ebakitzen ari zala, aizkoraren kirtena autsi zitzaion guro Bordari, eta nola eskutsik guelditu zan, joan bear izan zuben Martoloren echera, aizkorra bat presta zeioten kirten berri bat eguiteko. ¡Dan! ¡dan! jo zuben atea eta azaldu zitzaion nagusia bera.

—Jainkoak dizula egun on, Martolo.

—Bai zuri ere, Borda. ¿Zer zabilza?

—Gurdi bat ote ebakitzen ari naitzela aizkoraren kirtena autsi zait eta berri bat eguin otenezakean nator.

—¿Ez aldezu ote-seguik?

—Otabarrak ebakitzen ari naiz ordia...

—Otabarrak edo *otatrabak* maiz izaten ditu zenbaitek. Beguira zazu, Borda, zu guizon on bat zera, gañera famili aundia daukazu, eta nik pozik lagunduko nizuke askotan, baño...

—¿Zer da?

—¿Zer izango da! Bersolariak chalo asko irabazten ditu, baño diru guchi.

—Okolo eskaleak sekulan eztu ber-so bat bakarrik moldatu, bañan...

—Zuk berriz gueiegui.

—Baliteke.

—Buruz azkarrak zeratelarik ¡zer umeak zeraten bersolari denak! eta zenbat eta ohea, ura ta umeago. Choriari jarraika dabilen umeak mandatuba berandu eguiten du beti, eta gueienean gaizki. Burua bersoz beterik dabilkin guizonak maiz izango ditut esku utsak. Zerura beguira dabilenak, sarritan eguingo du estropozu. Ametssetako irabaziak, esnatzean ¡ario! Au, zuk, nik baño obeto dakizu, Borda. ¿Ezta eguia?

—Ala dirudi. Ni beti lanean ari naiz, dakizun bezela, ez naiz gastatzallea, ta ala ere, sekulan eztet chanpon bat nere mendean.

—Bersoak dute kulpia guzia. Utzi zazu grña galgarri ori alde batera, eta jarrai zaiozu lanari, *lanean pentsatuaz*. Orain tori aizkora, ar zazu ote-sega au ere, eta zoaz zere lanera. Neri bersoak gustatzen zaizkit, baña

zuk bota dituzu naiñoa. Asko dezu. Nik ikusten badet nere esan onak zintzo eguiten dituzula etzaizu paltako lana ta irabazpidea. Akorda zaitte zere familiaz. ¿Eguingo dezu nik esan bezela?

—Saiatuko naiz.

**

Borda guizagajua, lotsaturik, itzuli zan berriz ote larrera, bere artean esanaz:—¿Arrazo! otedu guizon orrek? Orain erortzen naiz kontura, eguiatz, ez dedala ezagutu bersolari aberatsik; eta lengo zarrakatik ore beti entzun izan det oso pobriak zirala. ¿Ez ote zaio Jainkuari bersorik gustatzen? ¿Edo au oteda sari bat diruaren orde ematen diguna? Biak eskatzia gueiegui litzake. Martolok dio asko dedala bersoz. Proga zagon Martoloren konsejua.

**

Igaro ziran zortzi egun, amabost egun. Bordaren eehean etzan sentitzen, len beti oi zan bezela kantatsik. Aita issildu zanean mututu ziran ama ta umeak. Auzoak arriturik zeuden zer guertatzen otezan. Martolo bakarrik zebillen chit kontentu, pozez arrotua, eguin zuen azañagatik. Illabete ta erdi bezela zan, Borda, Martoloren konsejuakiñ burruka zebillela; larunbata zan eta guro bersolari izandua joan zan Tolosako merkatura, lau sagar landare bizkarran zituela, aien baliuarekiñ gastua pagatzeko asmu. Saldu zituen landareak bosna errialean, eta bere duro aundia poltsan zubela, sartu zan amaietakoa eguitera, Martolo larunbatero joan oi zan ardandeguan. Eskatu zuan kuartillu bat ardo; eskeiñi zion Martolori, eta onek atera zuben beste kuartillu bat. Nola Borda guizagajua etzuben aspaldi artan ardorik progatu, aiañ gogoz edan zuben, non asi zitzaion burua piska bat berotzen. Atera zuben duro aundi eder ura bere guerrikuaren muturretik, eta esan zion tabernariari:

—Ekar zazu kuartillu bat gueiago, eta tori, kobratu nere kontua.

Aiañ gustatu zitzaion Martolori Bordaren joera, non beñere ikusi etzitziaion arpegui alaiarekiñ, rran alcha zan bere aurkitik eta esan zion eskua luzatuaz:

—¡Bejondaizula, Borda! Ekatsu bosteku ori. ¿Ez nizun nik esaten?

Ara or bost pesetako len chanponik etzan tokian. ¡Ai nere konsejua lenago artu izan bazindu! ¡Zenbat ontzakoren jabe oteziñan oraingoz!

—Sagar landarien dirua da au, Martolo.

—Bai, badakit ez dala bersoena.

—Zuk konsejurik eman baño lenago landatuak ziran, zera, Martolo; kantari ari nintzala aldatu nitun..... ekatsu beste kuartillu bat, tabernaria.

—Amaiketako aundizkoa eguin de-gu, Borda.

—Gure neurtzalea ¿nor da?

—Ara, ara gure bersolaria berriz piztu.

—Ez dezazula sinistu,

Bersolaria ez da ill,

Bañan oso gaizki dabill

Illabete ta erdi ontan

¡Ai, damutu zait prankotan!

—¿Zerena dezu damuba?

—Zuk sartutako amuba

Daukat barrenen gordia,

Aterako det ordia

Chimista demoniño au

Bestela penak illko nau.

—Beste guizonik ziñala uste nuben, Borda; esker ederra ematen didazu. Ezagun da dirutu zerala..... aizkorak saltzen dira Tolosan.....

—Len ere obe izango zan

Emendik eraman banu,

Eman dit amaika damu

Zure ehetik irtenak.....

Aizkorak eta kirtanak.

—¡Guero izan zaitez ona!

—Zaude issillik guizona,

Eta urrengo batian

Konsejuak ematian

Beguirazazu zeñi,

Ez neri berriz eskeñi

Kirten okerrik zuzentzat,

Gorde itzatzu zeretzat.

Biar goizean atzera

Joangoira zure echera

Aizkora ta otesega,

Eskerrik asko gañera;

Ta konsejuak ordanez

Gueldi etzaitzen gañez

Emango dizkitzut aurki

Eta gogoan iduki.

Ez pentzatu kalterikan

Eguingo dizutenikan

Neri zuriak bezela,

Bildurtu etzaitzela.

Martolo, gaur nere chanda

Lenago zuria zan da.

Odolkiak ordanetan

Izateira lur onetan.

(Kantari).

Nola zu jaio ziñan

Aberatzengandik,

Zerorrek ezerchore

Eguin gabetandik,

Oparo datorkizu

Jakin gabe nondik;

Bizitzia zer lan dan

Eztakizu oraindak.

Ikustak engañatzen

Du-bat gogotikan

Beguiratutzen badu

Beti ehit goitikan;

Bidea ezta ondo

Neurtzen balkoitikan;
Piskabana ikasten da
Ibiltzen zutikan.

Konsejuak ematen
Kontu bear da chit
Ontzat artutzen ditu
Askotatik guchik;
Itzez burua bete
Ta eskuak utsik
¿Zeñi gustatzen zaio
Olako laguntzik?

Martolo, griña charrik
Ez daukat zugana,
Ta ez charrera artu
Esan dizudana;
Neretzat on ustian
Eguin dezu dana.
Nik eztet gorrotatzen
Kulpik eztuana.

Kontura erortzia
Nai nuke beinguan
Eta idukitzia
Betiko goguan;
Bi guizon berdiñikan
Ez guera munduan;
Argatik sentitzen du
Nork bere moduan.

Zure konsejuakin
Burruka askotan,
Naspillatu naiz joan dan
Illabete ontan;
Inon ezin bizirik
Ez esna ta ez lotan;
Ni lertuko nintzake
Ez kantatzekotan.

Itotzeko bildurrez
Uzteko urari
¿Nola esango zaio
Arrai bizkorrari?
¿Ez dedilla egaatu
Uso azkarrari
Eta issildutzeko
Errechiñolari?

Amorraia jatorriz
Dijoa urera,
Uso ta arranoak
Odoien aldera,
Otsoa sasira ta
Satorra lurpera,
Michirrika arguira
Eta auntza larrera.

Martolok.—Aizu, guizonak ere

Arrelatsu guera.....

Bordak.—Torizu bostekoa,

Konturatu zera.

PEDRO M. OTAÑO.

Argentina-ko Pehuajon-en (Ameri-kan) bizi dan napar-euskalduna da jaun au. Ango albistari batetik artu ta eskeintzen deutsegu irakurleai euskera garbian eguindako lan polit au, orakusgaitzat zelan saiatzan di-rean urriñetako euskaldunak, echean gurasoakaz ikasitako euskera ederean.

EUSKALDUN ERDALZALEA

Abarka zarren estimazioa.

I

—Lutzi; orain ere ari zera ba zu.

—Bai ama; gaur ere lotsa ederra eraman det nik.

—¿Zergatik?
—¿Zergatik...! aiek aín apaiñ ta...
—¿Eta aien apainduriaz lotsatzen zera?

—Ez; baña aien ondoan ni...

—¿Nork obligatzen zaitu aien ondoan joatera?

—¡Ez! ¡Beti echezuloan sartuta egongo naiz!

—Zure aizpa ezta eche zuloan sartuta beti egoten, baña alare ezta ezertaz lotsatzen.

—Ez ba; abarka zarrakin dijoa ta...

—¿Eta ura abarka zarrekin kontentu, eta zu berriakin ere ez?

—Es ke, ark lagunak ere abarka zardunak ditu, baña nik ez.

—Zuk ere artu itzatzu abarka zardun lagunak.

—¡Ja-jai! ¡Ke barregarri!... ¿nerau abarka zardunakin? Berriakin ere...

—¿Zer abarka berriakin?

—Bigar gabian San Juan suak eguin...

—Emakumea; erretzea baño obe dezu saltzea, eta eman pobreai beren balioa.

—¡Otra barregarriheria! irripan aterako ditut. *En piñ bamos armu-zar.*

—Beguiraz guero damutu eztakizun.

—¿Zer? ¿Gosalzea?

—Ez; abarkak erretzea. Bigar edo etzi arki zindezke premian, eta baziñuzke, pozik jantziko ziñuzkela.

—¡Ai, ai! ¿Zer ote da zartzea?

—Gazte-choro-aizea baño ohea.

—Ni benepein eznaiz luzero echi-an egongo.

—¿Kanpoan kabituko ote zera ba?

—Erdera pusska bat ikasi gabe, eziñ biziko naiz. Ezta ondo izango, besteak nai duten guzia esan, nik zerbait entenditu, ta ala ere eziñ erantzun izatea.

—¿Zergatik diozu ori?

—Lengo egun batian ere an ari ziran papera irakurtzen, Lutzi gora ta Lutzi bera, neronek aditzen nuala.

—¿Zuzaz itz eguiten ote dute ba paperak ere? Demontretan etzera edozein.

—Ba, beste batek esan balit, ez nuan sinistuko, baña neronek aditu nuan: Lutzi da, Lutzi da.

—¿Baña zer da Lutzi?

—Ormeria.

—¿Eta zer da ormeria?

—Eztakit zer dan; andia ala chikia, beltza zuria ala gorria; baña neronek aditu nuan.

«Lutzi da Ormeria». (1)

—Lastima da ba ez jakitea zuk erdera apurcho bat.

—Joango naiz ba, ikasteko lekura.

—Joan zindezke bigartik.

—Ez naiz ba etzira beguiraz egongo.

II

—¿Bai aldakizu Lutziaren berririk?

—Bai; askotan ikusi det Donostian.

—¿Eta zer moduz?

—Zazpi eche aldatu ditu, joan ezkerro.

(1) ...lucida romeria.

—¿Illka aldabill?

—¿Illka? Asteka.

—¿Zer guertatzen zaio ba?

—Serbitzera sartzen dan echera bidea ikasteko bear ditu sei egun; zazpi garreneko despeitzen dute, eta guero, *otro parte* berak dionez.

—Beraz Donostia ikusia izango du.

—Benepein korritu gabez, etzan gueldituko ikusi gabe.

—¿Soldatarik?

—Zapatatarako duin.

—¿Zapata asko urratzen al du?

—Bai noski; egunik gueienak ka-lean daramazki ta...

—¿Zer eguiten?

—Echera bidea billatu eziñik, eta gañera zapata politak nai, ta oiñ zakarrak izanik bereala ler eraguiten die zapatai, eta soldatai ere bai.

—Eztauka beraz buruturik.

—Ez baña ill artian biziko omen da ta... besteak ere orisse eguiten omen dute.

—Ori echian ere eguin zezakian ba.

—Bai, baña ezomen da oroitu orain arte, eta atzera juateko ere konpromedago.

—¿Erderaz ikasi gabe?

—Ez omen da prezioa.

—Emakume orrek, erderaz ikasteko ustean juan bazan ere, eztu ikasi bear izan, ori dioanean.

—Baña ikasi ditu beste gauza batzuek, erdera beziñ bearak, eta... bat besteak daukala; *uno por otro, kitto*, berak ala dio.

III

—Tan... tan... tan...

—¿Nor degu atian garai onetan?

—Ni, ama; nerau naiz.

—¿Lutzi?

—Bai Ama.

—¿Goissorik alzatoz?

—Erdi gaisso, edo erdigaizto edo ala...

—¿Itsazkorra ote da gaitz ori?

—Ez; zuk eztezu jakingo bere ize-nik, baña Medikua *palladinero* deitzen diote.

—Eztet aditu beñere izen ori; *pallakabeza* bai baña... Eta aleguia ¿promesen bat eguin aldezu onutsik etortzeko, ala Kneipen erremedioak eguiten zabilta?

—Ez; baña zapatak estucho neuzkan ta...

—¿Eta ez al da zapata lasairik Donostian?

—Poltsa lasaidunentzat bai, baña poltsa estuentzat zapatak estuago.

IV

Esker, amak utzi etzionari Lutziari abarkak erretzen Donostiara juan zanean. Etorri zitzaien estimazioa, bada Lutzik, iru egunez onutzik ibilli ondoan, echeko choko batian billatu zituanian, pozik jantzi zituan; eta orain dio, iltzean ere ez lukeala nai, abarka gabe lurperatzerik.

P. M.

1803ko Abuztuaren 24-an.

BEREN USTEZ GAZTE

Lengo astean, illunabar batean jatziz naiz Zarauzko ondarrera; emen bañu echola baten ondoan arkitzen ziran zazpi emakume itzasoko aize preskoa artuez; ni ere jarri nitzan echolaren beste aldetik oien itzaldia entzuteagatik, jakinik emakumeak mingaña luze samarra dutela; ara emen guchi gora bera entzun nuen:

—Berroguet urte daukazkit, eta oraindik asko gaztek bañon egokia-go dantzan eguiten det.

—Bai, alassen da, ederki eguiten dezu ñork esan zuri beguiratuta orrenbeste urte dituzula? Inorchok ez; ortzaz ere ondo jantzia zaude ¿Zeuriak ala postizuak dituzu?

—Zertako ukatu; ogei urte nitue-neko arraz galdu ziran nereak, eta auzoko Pachik neskazarra deitzen zidan, ainbeste samintzen ninduen non osabari eskutitz bat eguin nion Amerikara esanaz zer guertatzen zitzaidan, eta nola berak asko maite ninduen, iru amaiseko gorri-gorriak bialdu zizkidan esanik nai ninduela ondo ikusi, eta ortz berriak jartzeko Donostiara Balderraman-gana joanik; orain ikusten dituzuten ortz abek jaun orrek jarriak dira.

—Ez dizu orrela esaten Muella-arriko Chominek.

—¿Zer edo nola esaten du bada arrek?

—Chominek dio zuk osabari eskutitzean esan zendiola echeke abelgo-

rriak izurri gaizto batek ill zizkitsu-tela, eta aín bear arkitzen zínaztela non, eguin bear zuela mesede diru apur bat bialtzea.

—¿Zer? ¿Ori dio deabruzko mutill zar orrek? Neregatik gaizki esatearren edozer asmatuko du ¿eta zergatik? aditu ondo: Emeretzi urte, lau illabete, iru egun nituen sasoián, auzoko Pachí eta Chomín agueru ziran nere aitarengana esanaz bere emaztetzat nai ninduela Chomínek artu, eta nere aita guizagajoak nere berririk gabe erantzun zaien asko poztutzen zala albisti orrekin; eche-ratu nintzanean ja ura nere kolera entzundakoan! eta esan nion aitari:

—«Aita, poztutzen dala dio ¿ez al daki Chomín berroguet orriko liburuén adiskidea dala eta sarritan gaberdiko mezatan izaten dala?»

—«¿Gaberdiko mezatan? ¿Urtean beín edo gueiagotan esaten alda gaberdiko meza?»

—«Bai, nere aita; Chomín, Pachí, Galtazar eta orrelako jende oiek biltzen diran tokian, dirua duten guztian».

—«Eta apaiz edo abade ¿nungoa dute?»

—«Ara, iruditik ezagutuko du: chimuen antzekoa, bi adar bere buruan ditu, buztan luze batekin.»

—«Orduan San Miguelén azpian dagonaren antzekoa, inpernukoa. Ez, nere alaba, eztet orren uztarri azpian jarri nai nere alabarik, Jaungoikoak alde gaitzala orrelako jenteetatik.»

Guerotzik ezta gure echean Pachiren

eta Chomínen arraztorik izan, bañon jakiten dutenian mutill gazteak oraindik nízaz oroitzen dirala, bereala asten dira marmarrean, diotela neskazarrez beterik dagoala mundua, eta berak or dabilta atez-ate galtzaren edo prakaren botoia nork itzatzí ez-taukatela mutillzar zeken oiek.

—Eguia diozu, eta ¿gu neskazarra al guera? zarrenak gueienaz ere 51 urte izango ditu; nik 48, iru illabete sei egun, eta ¿neskazarra? ja, jai jetziok gaizki!

Nere artean esan nuben:—ez, ez dago gaizki zeruan dagoan amona.

Gu ere egunen batean Jaungoikuak an artu gaitzala.

JENARO ELIZONDO.

Ardo zale batek bere eskuko baso ardorari (1)

—Munduan det gauza bat
Guztiz pozgarria,
Norbaitek esango du
Dala urre gorria
Baña beste batek du
Neretzat grazia
¿Zer ote da orren gauza
Aín maitagarria?
Ez zillar ez urre ta
Ez diamantiak
Ez díra ni poztzeko
Oso egokiak,
Ardo gabe ez díra
Oien bertutiak
Biotzetik kentzeko
Eni naigabiak.
Baña ardo naikoa
Badet sabelean
Penok botako ditut
Aide gogorrean;
Alegre izango naiz
goiz ta arratzaidean,
Lo berriz eguingo det
Aukeran gaubean.

(1) Orainitsu argitaratutako liburu Asti-Orduetako Bertsoak Lanak derelchonetik artua.

Atoz matsaren zumo
Neen edaria,
Guizon ark utzi zigun
Oroipengarria,
Mundua mundu arte
Bere memoria
Idukitzeko badu
Ongui irabazia.

Zarren bizitza zera
Gazteen indarra
Munduan danok degu
Zerorren bearra;
Biba biba ardo
Klaret zeñ naparra,
Ausse da neretzako
Pozgarri bakarra.

Fruta danen artean
Zu aukeratua
Zera meza emateko
Ta an konsagratua;
Etzaitez arren galdu
Bestela mundua
Sentimentuz litzake
Bertatik galdua.

ARDOAK.—Enaiz inoiz galduko
Guizonak munduan,
Jaunak zuen pozgarri
Ni eguin ninduan;
Barrungo illuntasun
Ta tristura orduan
Atozte poz artzera
Nigana beínguan.

Basoan naukazu an
Orain dezun miña
Kentzeko antziñatik
Nagotsu eguñia,
Etzaitez ez beldurtu
Dezu gaitz jakina,
Nazu tristen poztu
Gaitzen atseguiña.

Emen naukazu bada
Mamacho gossua
Orain benetan triste
Gañera gaisua;

GUIZ.—Jasoko det aora
Ta itzuli basua,
Sabelean daukazu,
Klink, zure lekua.

FELIPE ARRESE TA BEITIA.

ALBISTAK

Bizkaiko Diputaziñoak orainengo euki daben batzaldi edo sesiñoan sendotu dau lengo astean arturiko era-

— 48 —

Pachi.—Bedori da beraz alproja.

Jorje.—(serio). ¿Zer esan dezu?

Pachi.—Bedorri dala erropa.

Jorje.—¿Ni? ¿Zergatik?

Pachi.—Zergatik Bissente lanean ari zala emen gurekin, galdetu nion, ea gurasorikan bazuben eta erantzun zidan, bera bezelako anai alproja erropa bat bakarrik zubela munduan, eta Ingalatierran zubela misserikordien batean edo bestela aberaztuko zala.

Jorje.—Aren esanak dira bai; zuk eguingo al didazu mesede neri laguntzia denian, etzera gaizki izango.

Pachi.—Pozik eta pozik.

Jorje.—Ori nai nuben jakin, Pachi.

Pachi.—Basta da Bissenteren anaia izatea, aleguñ guzian laguntzeko.

Jorje.—Ongui da, lana gaurdandik utzi eta biak ibiliko guera topo eguñ artean.

Amaika-garren irudia

XI

LENGOAK eta PELLO (mutilla).

(Pello elortzen da manka utzik eskuan karta dubela).

Pello.—Pachi Lasartearra ¿bai al dakite zein dan?

Pachi.—Bai ni ¿zer da?

Pello.—Karta au beorri emateko.

Pachi.—¿Zeñek eman dik?

— 45 —

Bissente.—Bai, emen detan au. (aparte)

Jorje.—Nik chikitan Donostian eguñia. (aparte)

Bissente.—¿Aitzen aldituzu Mikelacho?

Mikela.—Bai, Bissente, bai.

Jorje.—Zuk badakizu ura nun dan bañan ez dezu esan nai; tira, nik emango dizut propina non dan esatiagatik.

Pachi.—¿Bañan ori jakin naia dauka languille orren kontuak! ¿eta zergatik?

Jorje.—Eguia esango dizut, nik laguntzalle edo ayudante on bat nai nuke billatu, eta esan didate ori oso ona dala kontuak eramateko.

Pachi.—Kontuak eramateko ez dakit bañan kontuak kontatzeko bai, iaiua.

Bissente.—Bien Pachi. (uste bañan klaruago esaten du Pachi.)

Pachi.—¿Zer, zer?

Bissente.—(disimulatziagatik) ¡Atchi! (Doministiko eguiten du).

Pachi.—¡Ojala ito baitzan! (errabiz)

Jorje.—Utzi zaiozu orri ta esan zaidazu zerbait.

Pachi.—Bada eguia esango diot; ez bedi arritu, leku ontan bertan gaur iru urte tragua artzen ari guñala, alderatu ziran ama alabak kanpotar aberatz batzuek.

Bissente.—Mikelacho, orrek goguan dauka.

Mikela.—Guk ere bai.

Pachi.—Bissente beti umore onekoa nola zan, abiatu zan damachuari beguiratu chorrocha eguiten; nik esan nion: ezdiokala amorioa eguiten; ark baietz eta nik ezetz.

baguia, au da, ez eguita Bilbon eze-
tarik jairik Iraillean.

Begoñako elizan ospatuko da Meza
otsandigoko bat; Balmasedan suzko-
errubedak, Markiñan pelota partidua
Guernikan musikariaren indar-neur-
tzea, ta Durangon euskal-jaiak; dana
Diputazioaren kontura. Onek 1.500
pesetaz laguntzen deute uriai, bes-
te jaien batzuk gueitu daiezan Dipu-
tazioak eguiten dabezanai.

Irun-en urrengo illean ospatuko di-
raden Euskal-festetako izkribatzallen
indar-neurtzean sarituak izan dira
IRAIZABAL-en laguntzallaren batzuek:
3 garren gaian Emeterio Arrese; 4-
garrenean Ramon Illarramendi; 3, 5
eta 6-garrenean Enrike Elizechea; 4-
garrenean Juan Inazio Uranga; ta 7-
garrenean Bitoriano Iraola. Ordu-
onean, lagunak.

Beretatik, Illarramendi, Uranga ta
Elizechea, Errenteriko semeak dira;
beraz, 16 sarrietatik 6 eraman di-
tuzte erri euskalzale zintzo bikañ on-
tako semeak. ¡Beti aurrera Erren-
terial!

Erri-Batu edo *Estados- Unidos*-en
Coney-Island derichon errian ezkon-
du ditu protestanteen artzain edo
pastore (1) batek sei andra-guizon
ligoien kaiola baten barruan. ¿Zora-
tuta egozan? Ezta urrik emen bere.
Ligoien jaubeak eun oguerleko eu-
kazan aguinuta kaiola barruan ez-
kondu gura eben *pareja* bakochari,

(1) Alan deituten deute protestanteen abadeai.

ta eun oguerleko orrek irabaztearren
izan da.

Ezkondutea bera, beste ezer baga-
rik bere, guizonik azartuenari ikarea
sartzeko gauzea da; ta ligoi artean
eguita jeta zetan esan! Ezkonbarri
orrek ardura barik joan leikez ama-
guñarrebaz bizi izatera.

Bilbon datorren illean jairik egui-
ten eztan leguez, bizkaiko Luguinza
edo *Agricultura*-ko Batzarrak eraba-
gui dau beste modu batera eguita
iragarrita egoan abere edo ganadu
batzaldia.

Errialde edo partidu bakochean
eguingo dira batzaldi edo *concurso*-
ak: Bilboko partidukoena Begoñan,
Irailaren 13-an; Guernikan, Urriaren
5-ean; Markiñan, Urriaren 10-ean;
eta Durangon, Urriaren 11 ta 12 an.

Batzaldi oneetan sarituak izango
diran abereakaz eguingo da Urriaren
11 ta 12-an beste bat Abadiñon, Di-
putazioak an daukan Beseche-Mo-
deloan.

IZKIRIMIRIAK

Anton guezurti

—Aizak Anton ¿bildurra zer dan bai al-
dakik?

—¡Bai zera! maisurik ez dek ori erakusiko
didanik.

—¿Ez al aute ikaratzen chimist, trumoi,
sorguiñ eta orrelako bildurgarriak?

—¡Zer bildurtu bear niotek! Ara esango
diat: gau batean denborate ikaragarria uan
eta ardondeguitik echera nijoala, aurreko
aldean jarri zitzaidan duende pilla bat.

—Eta zzer eguin uan, iguesi?

—¿Nik? ez guizona, pachara ederrean
bersoetan asi.

—Ori dek supita (1), motell.

—Ori ez dek ba ezer ere.

—¿Ezer ez dala?

—Ez dek eta... ori baño gueiago eguin ni-
kan guero.

—¿Zer eguin uan ba?

—¿Zer? Katuak otsaillean tellatutik ero-
ritzen diran bezela «prast» chimista bat ero-
ri zitzaidakan oin-oinetara...

—¿Eta zer?

—Chimista eskuetan artu, eta nere arre-
kiñ bizkarreko edorrek emanaz danak bial-
du nizekian akelarrea.

Maisua eta ikaslea.

—Seitaitan iru

baizkitsut eskatzen

¿bai al dakizu zenbat

zaizkitzun guelditzen?

—¡Jakinge ez det bada!

Sei, nere ustean.

—¡Ez!... ¡Eskatzen dizkizut

nik iru ordean!

—Ala ere seirekiñ

jauna naiz guelditzen

ezpaitzikat bedorri

iruak ematen...

RAMON ILLARRAMENDI.

IGARKIZUNAK

I

Bustinakiñ eguindako sakristia, zurezko
sakristiaua, burnizko atea, ta barruan jentea.

AZKOITIA BATEK.

II

¡Zai-zai egongo naiz!

Amairuka kondorik gabe egoki zatitzen
diran (*partitzen diran*), bañan amairuz beti-

(1) Coraje.

kakoakiñ ezkondu nai ez duten piliak (*nu-
meroak*) zenbat otedira 2.600 eta 2.700 tar-
tean?—Lenbaiten esan.

OIRENPAK.

Lengo astekoan erabaguia: Lenengoa,
Gurriola edo Kurlola dala diño Ibarluzeak,
eztala pausoka ibilten, beti saltoka. Nik
neuk alanche ikusi ditut beti; orain eztakit
beste choririk orretara ibilten danik dagoan,
izan leike baietz. Inok eztau bialdu.

Bigarrenari Oirenpak erantzuten deute
onetara:

Amar anak.

Iru ankeko alki batean

dago Pello eseririk

bere bi anak berekiñ dauzka

ikusten danez, oraindik;

cherrien baten beste anken bat

(alassen dala dirndit),

an aguri du urrutu gabe

esker edo eskubitik.

Zakur gose bat lau ankekoa

sartutzen zaio issilik,

arehek darama cherriarena

ortzak sendo ezaririk,

Pellok alki tiratzen dio

iru ankekiñ lau jorik,

lau ankekoak bakarra uzten du

miñez karrasi eguiñik,

orra non diran igarkaiaren

amarrek oso-osorik.

Erabagui au bialdu dabe: Bilboko F. Ibar-
luzeak; Markiñako T. Aguinagak; Donos-
tiako Jose Miguel Azkuek; eta Azkoitiar
bat-ek.

Irugarrena... *Oirenpak* jakingo du, besteok
ez. Boldro-ri bere itandu deusagu ta pu-
rruztada batez bialdu gaitu esanaz eztau-
kala gogorik igarkizunetan ibiltako, matrai-
llan daukan andituaz. ¿Guizajeal barregarri
dabil egunokaz aguiñeko miñaz.

LA EDITORIAL VICENTINA derichon moldagintzan
Gran Via, 26 eta Ledesma, 15.

— 46 —

Bissente.—Eguia da (*aparte*).

Pachi.—Artatik eguin guenuben apustura duro bana;
joan zan listeroa testigu zubela, eta bizka-
rrian ikuturik damachua esan zion ea nai
zuben ezkondu berekiñ.

Bissente.—Eguia da Mikelacho.

Mikela.—Bai eguia Bissente.

Jorje.—¿Eta zer?

Pachi.—¿Zer? ¡jakiña zan! damachuak ikusi zubenian
krakoso, mutur zikiñakin, eta alako lotsaga-
bekeria.... lotsatu ta zuri-zuri guelditu omen
zan ia miña eguiñian ¡gajua!

Jorje.—Izan ere ori oso gogorra da ¿ez al zan zigor
bat an bizkarra berotzeko?

Pachi.—Echera joan ziranean parte eman zuten,
guero etorri zan Don Pablo, mikelietetako
sarjentua, beso ondolik artu ta eraman zu-
ben, eta presilio enbatian da guizarajua
jamaika galtzeta eguin du onezkero an!

Bissente ta Mikela.—Ja, ja, ja, ja. (*periodikuari begui-
ra*) *bonne nouvelle, bonne nouvelle mon coeur.*

Mikela.—*Tres bien, tres bien.*

Bissente.—*Bon bon.*

Jorje.—¡Denbora batian Donostiko aguazilla!

Pachi.—¿Bañan zeri far eguiten diote frantzez abek?

Jorje.—Beren artian dute notizi parragarri enbat.

Pachi.—¡Ai Bissente Bissente! emen balego emango
nizkake iru musu ta chiki-erdi.

Bissente.—¡Pachi guizarajua! (*andreari*).

Mikela.—¡Borondate ona du! (*guizonari*).

Pachi.—Amaika zurrut elkarrekiñ eguiña.

— 47 —

Bissente.—Mikelacho, guazen emendik, ja zer uste
gabeko sorpresa eman bear diogun! (*alcha-
tzen dira*).

Jorje.—Ara frantzesak badijoaz.

Pachi.—Ojala inpernura joango balira.

Bissente.—(*alchata, sonbrallua eskuan arturik*). *Au
revoir monsieurs.*

Mikela.—*Au revoir*, ja, ja, ja (*biak debrazete*) ja, ja.

Pachi.—Ori far falsua dute oiek.

Jorje.—Gure izkeren enbidia dute.

Pachi.—Beorrek orrenbeste galdera eguin dizkit eta
¿ez al det nik jakiñ bear beorri zein dan?

Jorje.—Bissente nere anaia da.

(*Bissente ta Mikela badijoaz*).

Bissente.—(*guelditula arriturik atzetik*). ¿Zer esan du?
¿Anaia?

Pachi.—¿Anaia?

Jorje.—Bai, anaia.

Bissente.—¿Ori oteda Jorje? (*andreari*).

Jorje.—Inglaterratik etorri naiz.

Bissente.—Guazen Mikelacho, biari emango diogu
laister *chaskua*.

Amar-garren irudia

X

PACHI eta JORJE

Jorje.—Orain arte ez nizun esan nai Bissente nere
anaia zanik; jakiñ arte ondo aren astarra-
nak lotsatu eguiten nitzan.